Він розплатався горілиць. На нього наліг такий сон, що ні цокіт копит, ані вигуки погоничів, які долітали з мосту, перекинутого через річку, не збудили його. Віз за возом, навантажені до самого верху виноградом, прямували в долину, до винниці, і кожний віз, переїжджаючи мостом, стрясав дрімливу пополудневу тишу наче вибухом.

Та чоловік не прокидався. Голова йому сповзла зі складеної газети, і в нечесане, скуйовджене волосся понабивалася сила остюків та стеблинок сухої трави, на якій він лежав. Виглядав він не вельми привабливо. Його рот був відкритий, і чорна пустка зяяла звідти замість передніх зубів, що їх йому колись повибивали. Чоловік дихав хрипко, раз у раз то мимрячи, то стогнучи, немов щось мордувало його вві сні. Він метався, розкидав руки, конвульсивно здригався та совгався головою з боку на бік поміж колючками. Щось його непокоїло: чи то душевна тривога, чи то сонце, що світило йому просто в обличчя, чи то мухи, що дзижчали над ним, сідаючи й повзаючи йому по носі, по щоках та повіках. Та й більше не було їм місця де повзати, бо решту його обличчя вкривала густа борода, що злегка припала сивизною і була дуже брудна та вицвіла від сонця й вітру.

На вилицях у нього позначилися червоні плями — мабуть, через пиятику, після якої він оце відсиплявся. Саме через те навколо його рота кружляли настирливі мухи, принаджені духом алкоголю. То був кремезний чолов’яга, з міцною шиєю, широкими плечима та жилавими, скаліченими тяжкою працею руками. Але каліцтво те було давнє, так само як і мозолі, що проступали крізь бруд на долоні. Подеколи його рука спазматично стискалася в кулак — великий, костуватий і страшний.

Чоловік лежав у сухій траві на галявині, що спускалася до облямованої деревами річки. Поздовж галявини тягся низький паркан, — такий колись ставили для гонів з перепонами, — але його вже майже не було видко — так-бо рясно порозросталися перед ним кущі ожини,

карлуваті дубочки та молоденькі мадрони. У затильній стороні тієї галявини в паркані була хвіртка, яка вела до маленького невисокого бунгало в іспано-каліфорнійському стилі; здавалося, цей будиночок просто сам тут виріс, так чудово він пасував до навколишнього краєвиду. Охайний, добре опоряджений і скромний, цей бунгало аж дихав комфортом та затишком, впевнено розповідаючи про когось, хто знав, чого він шукає, хто шукав і знайшов.

З хвіртки на галявину вийшла маленька дівчинка, така гарненька, які тільки на малюнках бувають, коли хочуть показати привабливість маленьких дівчаток. Було їй, мабуть, років вісім, а може трошки більше чи менше. її тоненький стан та тоненькі, у чорних панчішках ніжки засвідчували, яка вона ніжна й тендітна; але тендітною була тільки її будова. Не було й найменшого натяку на якусь хворобливість ні в її свіжому рожевому личкові, ані в жвавій і легкій ході. То була мініатюрна чарівна біляночка, що її волосся здавалося зітканим із золотого павутиння, а її великі блакитні очі зиркали з-під довгих вій. Вираз обличчя у неї був лагідний і щасливий; а втім, інакшого виразу й не могло бути в створіння, що жило під дахом такого бунгало.

Дівчинка тримала дитячу парасольку і, зриваючи попід парканом квіти дикого маку, стереглася, щоб не подерти парасольку об низькі віти дерев чи кущі ожини. То були пізні маки, вони цвіли вже втретє, здаючись на силу теплого жовтневого сонця.

Обірвавши їх під одним парканом, дівчинка подалася до другого, а дійшовши до середини галявини, натрапила на волоцюгу. Вона здригнулася з несподіванки, але зовсім не злякалась. Дівчинка стояла над ним, довго допитливо дивилася на те неприваблиле видовище й уже мала повернути назад, коли це незнайомець тривожно заворушився й почав совгати руками, наражаючись па колючки. Дівчинка помітила сонце на його лиці та набридливих мух; обличчя їй раптом набрало заклопотаного виразу, і яку хвильку вона стояла міркуючи. По тому навшпиньки підійшла до незнайомця збоку, заслонила його

парасолькою від сонця і почала відганяти мух. Трохи згодом, щоб було зручніше, вона й сіла поруч нього.

Минала година, протягом якої вона раз у раз перекладала парасольку з однієї стомленої руки в другу. Спочатку незнайомець кидався вві сні, але поволі, захищений від мух та сонця, почав дихати рівніше й дедалі заспокоювався. Кілька разів, проте, він її справді-таки налякав. Першого разу то було найстрашніше, бо трапилося дуже несподівано. "О боже! Яка безодня! " — прошепотів чоловік з глибин сну. Парасолька захиталася; але дівчинка відразу ж опанувала себе й виконувала далі свою доброхітну місію.

Раптом чоловік заскреготів зубами, ніби з нестерпного якогось болю. І так страшно ті зуби скрипіли та скреготали, що здавалося, ось-ось вони покришаться. А за хвилю він несподівано завмер. Руки його стиснулися в кулаки, і на обличчі проступила дика рішучість. Повіки йому затремтіли, — мабуть, щось жахливе постало перед його очима, — здавалося, вони розплющаться зараз; але вони не розплющились. Натомість губи забурмотіли:

— Ні! Присягаюся богом — ні! І ще раз — ні! Я не викажчик. — На мить губи стулились, а далі знову почали: — Ти можеш мене зв’язати, тюремнику, можеш порізати на шматки. Та тільки кров ти з мене видушиш. Оце єдине, чого будь-хто з ваших видістав від мене в оцій ямі.

Після такого спалаху чоловік, не прокинувшись, спав собі далі, а дівчинка тим часом вище піднесла над ним парасольку й пильно придивлялася до нього, дуже дивуючись цим неохайним, розкудовченим створінням, прагнучи знайти бодай якийсь зв’язок між ним і тією маленькою частинкою життя, яку вона знала. До її вух долинали вигуки погоничів, цокіт копит по мосту та рипіння й стугін перевантажених возів. То був задушливий день каліфорнійського бабиного літа. Легенькі руна хмарок пливли собі в блакитному небі, проте ген-ген на заході громадилися важкі хмари, погрожуючи дощем. Десь поруч ліниво дзижчала бджола. З далеких заростей долинав перепелячий крик, а з

полів та луків — співи жайворонків. Та, нічого того не чуючи, Рос Шенклін спав — Рос Шенклін, волоцюга и вигнанець, колишній каторжник № 4379, розлючений і незломлений, що не піддався жодному наглядачеві й пережив усі мордування.

Родом він був з Техасу, нащадок перших поселенців, що завжди були такі вперті й затяті; в житті йому не таланило. Він мав сімнадцять років, коли його було заарештовано в підозрі на крадіжку коней і визнано за винного в крадіжці семи коней, яких він не крав, а по тому засуджено на чотирнадцять років ув’язнення. Це було жорстоко за всяких обставин, а щодо нього — тим більше, бо злочин його так і не довели. Навіть ті, що вважали його за винного, гадали, що два роки ув’язнення — достатня кара для такого молодого хлопця; але окружний прокурор, якому платили від кількості присудів, що він їх домагався, висунув сім обвинувачень проти нього і заробив, таким чином, у сім разів більше. Отже, ясно, що для окружного прокурора дванадцять років життя Роса Шенкліна мали далеко меншу ціну, ніж оті кілька доларів.

Молодий Рос Шенклін познайомився із пекельною каторгою; він тікав, і не один раз; його ловили і знову ставили до роботи в тому чи іншому пеклі. Його підвішували, батожили канчуками, поки він утрачав свідомість, приводили до притомності й батожили знову. Він просиджував у карцері по дев’яносто діб поспіль. Він зазнав мук гамівної сорочки. Він бачив, як люди від того божеволіють. Власті штату віддавали його в найми, як робочу худобу. На нього полювали по болотах із собаками-гаукачами. Двічі його підстрелили. Останні шість років йому доводилося щодня вирубувати по півтора корда дров у каторжному таборі дроворубів. Хворий чи здоровий, він мусив нарубати тих півтора корда, а ні — то його шмагали гудзуватим батогом, ще й змоченим у солоному розчині.

І Рос Шенклін не пом’якшав від такого обходження. Він глузував з тюремників, проклинав їх і зневажав. Він бачив, як катовані в’язні калічіли й божеволіли на ціле життя. Він бачив в’язнів, котрі, як-от його товариш по камері, не стерпівши наруги, вчиняли вбивство і йшли на

шибеницю, проклинаючи бога. Він брав участь у спробі втекти, коли одинадцятьох таких, як він, було застрелено. Брав участь і в заколоті, коли три сотні в’язнів зняли бунт у тюремному дворі і їх утихомирювали під прицілом кулеметів здоровецькі наглядачі, лупцюючи держалнами кайл.

Він зазнав усіх мерзот людської жорстокості, але ніщо його не зламало. Він люто боровся до останнього дня, аж поки його, роз’ятреного та озвірілого, не випущено, врешті, на волю. П’ять доларів сплатили йому за всі роки каторжної праці та знівечену молодість. Він майже не працював у наступні роки. Він ненавидів і зневажав роботу. Він блукав, жебрачив і крав, обдурював або залякував — як до нагоди — і впивався до безпам’яті, якщо йому щастило.

Дівчинка пильно дивилася на нього, коли він прокинувся. Мов у дикого звіра, все в ньому прочнулось, ледь він розплющив очі. Перше, що йому впало в око, — парасолька, що якось дивно зависла поміж ним та небом. Чоловік не здригнувсь, ані ворухнувся, але все його тіло напружилося.

Він перебіг очима вниз по ручці парасольки до міцно стулених пальчиків і далі до обличчя дитинчати. Просто й неблимно дивився він їй у вічі, а вона, і собі так само дивлячись на нього, аж завмерла вся всередині, страхаючись поблиску його очей, холодних і похмурих, налитих кров’ю, очей без сліду людського тепла, яке вона звикла бачити й відчувати в очах людей. То були справжні очі каторжника — очі людини, що навчилася мало говорити, що вже майже забула, як-то воно взагалі говорити.

— Гей, ти! — вимовив він нарешті, не змінюючи пози. — Що це ти тут витіваєш, га?

Голос його був хрипкий та грубий і спершу сердитий; проте далі він спробував надати своєму голосові давно забутої лагідності.

— Добридень, — сказала дівчинка. — А я нічого не витіваю. Вам сонце світило в обличчя, а мама каже, що на сонці не можна спати.

Йому люба була мелодійна чистота її дитячого голосу, і він здивувався, чом то досі не помічав цього в дітях. Він поволі підвівся, сів і втупився в дівчинку. Він відчував, що годилося б щось сказати, але говорити було йому незвично.

— Сподіваюся, вам спалося добре? — поважно запитала вона.

— Атож! — відповів він, не зводячи з неї очей, зачудований, що вона така гарненька й мила. — І довго ж ти тримала оцей пристрій наді мною?

— 0-ох, — протягла вона мовби сама до себе, — довго, дуже довго! Я гадала, що ви вже ніколи не прокинетесь.

— А я собі вирішив, що ти фея, тільки-но тебе побачив.

Він навіть повеселішав, що оце спромігся на таке вдале слово.

— Ні, я не фея, — всміхнулася вона.

Він аж завмер від захоплення, побачивши, які сліпучі в неї рівненькі зубенята.

— Я просто була наче добрий самаритянин[44], — додала вона.

— Зроду не чував про такого.

Він мізкував, що б його далі сказати. Бо ж відтоді, як він став дорослий, йому не доводилося знатися з дітьми, тож і заважко було розмовляти з оцим дівчатком.

— Чудна ви людина — невже й насправді не чули про доброго самаритянина? Ну ж бо пригадайте. Один собі чоловік помандрував до Єрихону...

— Я, здається, був там, — докинув він свого.

— Я так і знала, що ви мандрівник! — скрикнула вона, плескаючи в долоні. — Ви, може, й місце те бачили?

— Яке місце?

— Ну, оте, де він натрапив на злодіїв, а ті покинули його ледь живого. І ось прийшов добрий самаритянин до нього, і поперев’язував йому рани, і злив на них олію та вино... Цікаво, а то була оливкова олія, як ви гадаєте?

Він повільно похитав головою.

— Щось воно не так. Оливкова олія — це те, на чому даго[45] готують свої страви. Зроду не чував я, щоб нею мастили покалічені голови.

Хвилинку вона міркувала над його заувагою.

— А ми, — почала вона, — також уживаємо оливкову олію для наших страв, отже ми також даго. А я й не знала, що воно таке. Я гадала, що то погане слово.

— І самаритянин вивернув олію йому на голову... — пробубонів волоцюга, щось пригадуючи. — Так, так, пам’ятаю, — якось піп таки щось ляпав язиком про того дідугана. Знаєш, я часто шукав його на своєму віку, але ніколи й сліду не знаходив. Мабуть, вони вже перевелися на світі.

— А хіба ж я не добрий самаритянин? — спитала вона швидко.

Він глянув на неї пильно, з великим зацікавленням і подивом. Вона повернулася до сонця, і її вухо зробилося зовсім прозоре. Здавалося, він міг бачити крізь нього. Його вразила ніжність її барв — синява її очей, сліпуче золото її волосся на сонці. А надто ще — тендітність дівчинки. Йому спало на думку, що її так легко зламати! Він перевів очі зі своєї здорової, покривленої лапи на її малюсіньку ручку, таку тендітну, що, здавалося, видко було, як кров струменіє їй по жилках. Він знав силу своїх м’язів і знав усі способи, до яких удаються люди, щоб покалічити інших людей. Правду кажучи, він майже нічого, крім цього, й не знав, і думки його пливли зараз звичним річищем. Він порівнював свою силу до її тендітності, бо лише так міг оцінити незвичність її вроди. Він подумав, що досить йому легенько стиснути їй пальчики, як з них стане безформне місиво. Йому згадалося, як він бив кулаком людей по голові і як його бито; і він відчув, що й найлегший з тих ударів міг би розчавити їй голову, немов яєчну шкаралупку. Роздивляючись на її вузенькі плечі й тоненький стан, він знав, що міг би порвати її руками на шматки.

— А хіба ж я не добрий самаритянин? — наполягала вона.

Чоловік одразу опам’ятався, немов його хто штовхнув, чи то, певніше б сказати, — він забув за себе. Подумки він пожалкував, що їхня розмова колись має скінчитись.

— Що? — перепитав він. — Ага, ти гадаєш, що ти сама була самаритянином, хоч і не мала оливкової олії. — Тут він згадав, над чим оце щойно думав, і запитав: — А ти не боїшся?..

Вона непорозуміло подивилася на нього.

— Ме… мене? — додав він, затинаючись.

Тоді вона весело засміялася.

— Мама каже: ніколи й нічого не треба боятись. Вона каже: коли ти сам добрий і думаєш, що й усі інші добрі, то вони такі й будуть.

— І ти думала, що й я добрий, коли захистила мене від сонця? — здивувався він.

— То тільки про бджіл та всіляких бридких плазунів важко думати хороше, — призналася вона.

— Таж є й люди такі погані, як бридкі плазуни, — не погоджувався він.

— Мама каже: нема. Вона каже, що добре є в кожній людині.

— Ладен закластися, що вона, проте, міцно замикає свій дім проти. ночі, — заявив він, тріумфуючи.

— Але ж ні! Моя мама нічого не боїться. Тим-то вона й дозволяє мені гратися тут самій, тільки-но мені заманеться. А знаєте, одного разу до нас заліз грабіжник. Мама випадково встала й побачила його. І що б же ви думали! То був просто собі голодний бідолаха. Мама добула все, що треба, з буфета і добре нагодувала його, а потім знайшла йому роботу.

Рос Шенклін принишк, приголомшений. Такого вияву людської вдачі не міг він збагнути. Йому випало на долю жити у світі підозри й ненависті, у світі лихих думок та вчинків. Він знав із власного досвіду, як бува верещать щосили дитинчата, перестрівши його присмерком на сільській вулиці, і сполохано тікають до своїх матерів. Йому траплялося бачити й дорослих жінок, що сахалися від нього, коли він проходив тротуаром.

Його відвернули від цих думок вигуки малої дівчинки, яка ще й заплескала в долоні:

— Я знаю, хто ви такий! Ви з тих, хто полюбляє спати просто неба. Тому ви й спите отут на траві.

Він відчув похмуре бажання засміятись, але стримався.

— Ото ж воно й є, оті волоцюги — то люди, що полюбляють спати просто неба, — провадила вона далі. — Мене це завжди цікавило. Мама гадає, що свіже повітря дуже корисне. Вночі я сплю на веранді. І мама теж. Це все наша земля. Ви, мабуть, перелізли через паркан. Мама й мені дозволяє лазити, коли я вдягаю спортивні штани, розумієте, шаровари. Але я маю вам сказати одну річ. Людина не знає, що вона хропе уві сні, бо вона спить. А ви робите ще гірше. Ви скрегочете зубами. Це дуже погано. Щоразу, коли ви лягаєте спати, вам треба подумати: "Я не скреготітиму зубами, я не скреготітиму зубами" — і ще, і ще; і так поволі ви позбудетесь цієї вади.

Ми робимо зле за звичкою. Так само й добре. Все залежить від нас: які вже ми звички виберемо. Я часто піднімаю брови, й на лобі збираються зморшки, а мама сказала, що я мушу відучити себе від цього. Вона сказала, що коли я зморщую лоба, то й на мозкові збираються зморшки, і що це не гаразд, коли буде поморщений мозок. Потім вона розгладила мені брови рукою і сказала, що я завжди повинна думати нишком:

"Розгладьтеся, розгладьтеся... " І тоді буде гладенько назовні, гладенько й усередині. І знаете, це зовсім просто. Відтоді я ніколи не зморщую брови. Я чула, що навіть хворого зуба можна вилікувати думками. Але я в те не вірю.

І моя мама теж не вірить.

Вона помовчала, злегка засапавшись. Він також не озивався. її балакучість приголомшила його. Й до того ж він страшенно хотів пити — спав-бо п’яний з відкритим ротом. Але хоч як йому пересохло в горлі й

роті, він ладен був терпіти пекучу спрагу, аби лиш побути зайву хвилинку з цією дівчинкою. Він облизав пересохлі губи і спромігся нарешті на слово.

— Як тебе звуть? — спитав він.

— Джоан.

Вона й собі запитливо подивилася на нього.

— А мене — Рос Шенклін, — відповів він, уперше за довгі роки називаючи своє справжнє ім’я.

— Ви, мабуть, багато подорожували.

— Та, мабуть, багато, але ж менше, як мені того хотілося б.

— Таткові також хотілося б подорожувати, але в нього забагато роботи в його установі. Йому завжди немає часу. Одного разу він їздив з мамою до Європи. Та це було тоді, коли я ще не народилася. І на це треба грошей — щоб ото подорожувати.

Рос Шенклін не знав, чи погоджуватися йому з таким твердженням, чи ні.

— Але волоцюгам для того не потрібно багато коштів, —— підхопила вона його думку. — Мабуть, саме через те ви й подалися у мандри?

Він кивнув і облизав губи.

— Мама каже, що то дуже погано, коли людина має блукати, щоб знайти собі яку роботу. Таж у нас тут роботи доволі. Всі фермери в долині потребують людей до підмоги. А ви коли-небудь працювали?

Він похитав головою, сердитий сам на себе: суворе життя привело його до висновку, що праця варта зневаги, але зараз йому соромно було в цьому признатись. Та ще й інше спало йому на думку. Адже це чудове маленьке створіння — чиясь дочка; вона — одна з винагород за працю.

— Хотів би я мати таку дівчинку, як ти, — вирвалося, в Роса: він ураз відчув, що в ньому збудився батько. —

Я працював би не покладаючи рук. Я... я робив би що завгодно.

Вона сприйняла його слова з належною серйозністю.

— Цебто, ви не одружені?

— Ніхто не схоче піти за мене.

— Схотів би, коли б...

Вона не задерла свого носика, але глянула досить несхвально на його бруд та лахміття, і він зрозумів той погляд.

— Ну-ну, кажи далі! — мало не крикнув він. —— Шквар, не соромся. Коли б я був умитий... добре вдягнений... коли б мене поважали... коли б я мав роботу й постійно працював... коли б я був хтось інший.

І щоразу вона на знак згоди кивала головою.

— А я зовсім не такий, — шаленів Рос. — Я бридкий. Я волоцюга. Я не хочу працювати, — он воно що! І бруд мені до смаку.

На обличчі у неї з’явився красномовний вираз докору, коли вона озвалася:

— То ви казали неправду, що хочете мати собі маленьку дівчинку, таку, як я?

Ці слова відібрали йому мову, бо він відчув з усією раптовою пристрастю, що саме цього й прагнув.

Дуже тактовно, помітивши його розгубленість, вона спробувала перевести розмову на інше.

— Що ви думате про бога? — поцікавилась вона.

— Зроду його не бачив. А що ти думаєш про нього?

У його відповіді виразно відчувалася злість, і дівчинка

не приховувала свого несхвалення.

— Дивна ви людина, — мовила вона. — Вас так легко розгнівати. Я ще ніколи не зустрічала, щоб хтось гнівався, коли йому кажуть про бога, або роботу, або що слід бути чистим.

— Бог ніколи нічого не робив мені доброго, — пробубонів він сердито. В пам’яті його промайнули довгі роки каторжної праці в таборах, та копальнях. — І робота мені теж; ніколи не помагала.

Запала тяжка тиша.

Він дивився на неї занімілий, опанований жагою батьківства, стидаючися своєї незлагідливої вдачі і напружуючи мозок, аби щось сказати. Вона задивилася на хмарки, а він поїдав її очима. Крадькома він простяг сбою брудну руку й обережно торкнувся подолу її сукенки. Йому здавалося, що чарівнішого за неї створіння в цілому світі немає. З далеких заростей усе ще долинав перепелячий крик, і все дужче

розлягався робочий гомін з навколишніх виноградників. Страшна самотність пригнітила його.

— Я... я негодяща людина, — пробурмотів він хрипко, немов каючись.

Дівчинка кинула на нього погляд своїх блакитних очей і знову, здавалося, перестала його помічати. Мовчанка ставала нестерпною. Він відчував, що міг би віддати цілий світ, аби тільки притулитися губами до йодолу її сукенки, якого торкався рукою. Але він боявся налякати її. Облизуючи пересохлі губи, він напружено шукав, що б його ще сказати.

— Це не долина Сономи, — вимовив він урешті. — Це — казкова країна, а ти — фея в ній. А може, я сплю й мені все ввижається? Я не знаю. Ми обоє не знаємо, про що нам розмовляти, бо ж звісно — ти фея і знаєш саме тільки добре, а я прийшов з лихого зіпсутого світу.

Виговоривши все це, він замовк, чекаючи на якісь думки, задихаючись без них, мов риба без води.

— І ви мені розкажете про той лихий, зіпсутий світ, — зраділа вона, плескаючи в долоні. — Мені страх кортить почути, який він.

Він аж здригнувся, подивившись на неї і згадавши отих паплюг, що їх знав із клятого свого життя. Виходить, вона не фея. Вона — справжнє земне створіння, і нахил до лихого закладено в неї, як і в нього самого, коли він ще лежав у матернім лоні. Недурно ж їй так кортить про все те знати.

— Ні, ні, — всміхнувся він, — цей чоловік з лихого й зіпсутого світу не розповідатиме тобі про лихе. Вігі розкаже тобі про те добре, що є в цьому світі. Розкаже тобі, як він любив коней, коли був ще хлопчиськом, і про першого коня, що на нього сів верхи, і про першого о ного власного коня. Коні не такі, як люди. Вони кращі. Вони чистіші за людей — чистіші, далебі, в усьому. Слухай-но, маленька феє, я хочу сказати тобі

одну річ — справжнє диво! — коли ти сидиш на втомленому коні, десь уже після довгої-довгої дороги і тільки-но мовиш йому слово, як він під тобою стрепенеться й помчить тебе знов уперед. Коні! їх я любив ізмалку. Та й досі люблю їх до нестями. Справді. І я був колись ковбой.

Вона так заплескала в долоні, що це відразу взяло його за серце, і очі їй затанцювали, коли вона скрикнула:

— Техаський ковбой! Я завжди хотіла побачити хоч одного на власні очі. Татко якось казав, що в ковбоїв ноги дугою. І у вас так само?

— Я справді був техаський ковбой, — відказав він. — Ллє ж то дуже давно. Звісно, що й у мене ноги дугою. Розумієш, ноги завжди трохи вигинаються, коли ти малим починаєш їздити верхи, — кісточки-бо ще не затвердли. Таж мені було тільки три роки, коли я сів на коня вперше. Він теж був триліток, лиш недавно виїжджений. Я підвів його до паркана, зліз на горішню поперечку, а звідтам стрибнув просто йому на спину. То був задерикуватий коник, чистий диявол, — так-бо він хвицався; але я міг робити з ним усе, що заманеться. Певно, він розумів, що я тільки хлопчисько. Деякі коні розуміють набагато більше, ніж ми можемо собі уявити.

Десь із півгодини Рос Шенклін хапливо розповідав про коней, усе не забуваючи про ту величезну радість, яка сповнювала його, коли він торкався рукою подолу її сукенки. Сонце поволі спадало у пасмо хмар, перепелячий крик лунав усе настирливіше, і один за одним стугоніли по мосту спорожнені вози, повертаючись тепер назад. Раптом до них долинув жіночий голос.

— Джоан, Джоан! —кликав хтось. — Де ти, люба?

Дівчинка відгукнулась, і Рос Шенклін побачив жінку, вбрану в сукню, що м’яко обгортала її постать; ця жінка вийшла з хвіртки і наближалася до них. Вона була гака струнка та граціозна, що його зачарованому

поглядові здавалося, наче вона пливе, а не йде по землі, як усі інші звичайні люди.

— Що ти робила ввесь цей час? — спитала жінка, наблизившись.

— Розмовляла, мамо, — відповіла маленька дівчинка. — Мені було дуже цікаво.

Рос Шенклін незграбно звівся на ноги і насторожено стояв. Дівчинка взяла матір за руку, а та й собі глянула на нього приязно й доброзичливо, що було для нього зовсім незвично. І раптом у голові йому промайнула думка: жінка, яка не боїться. В ній навіть і знаку не було того остраху, що він призвичаївся бачити в жіночих очах. І ніколи ще він не уявляв собі так виразно своєї відразливої зовнішності, притьмянілих очей.

— Добридень, — привіталася вона до нього, лагідно і просто.

— Добридень, мем, — відповів він, прикро відчуваючи хрипкість та грубість власного голосу.

— І вам теж було цікаво? — всміхнулася вона.

— Так, мем. Звісно, що так. Я допіру розповідав вашій доньці про коней.

— Він був колись ковбой, мамо! — вигукнула дівчинка.

Мати вдячно всміхнулася до нього, а потім ніжно глянула. на свою маленьку дочку. Рос Шенклін раптом зрозумів, що найбільший лиходій був би той, хто б заподіяв щось лихе цій матері або цій доньці. І йому захотілося, щоб їм обом загрожувала зараз якась страшна небезпека, щоб він міг битися за них — а битися він умів добряче — і захистити їх, не шкодуючи ані сил, ні життя.

— Тобі вже час додому, люба, — сказала мати. — Вже пізно. — Тоді подивилася нерішуче на Роса Шенкліна. — Може, ви хочете попоїсти?

— Ні, мем, красно вам дякую. Я… я не голодний.

— Тоді попрощайся, Джоан, — підказала мати.

— Прощавайте. — Маленька дівчинка простягнула йому руку, і очі їй хитро заблищали. — Прощавайте, добродію з лихого, зіпсутого світу.

Для нього дотик дівчаткової руки, коли він стискав її в своїй, був вінцем усієї цієї пригоди.

— Прощавай, маленька феє, — пробурмотів він. — Мені вже й самому час рушати.

Але він не поворухнувся. Він стояв і довго дивився услід тому привиддю, аж доки воно не зникло за хвірткою. День раптом примерк. Він нерішуче озирнувся, переліз через паркан, пройшов мостом і похнюпившись попростував собі дорогою. Він ішов, як сновида, не помічаючи ні своїх ніг, ані куди вони його несли. Раз у раз він спотикався на курній колії.

За милю далі, на перехресті, він очумався. Перед ним був шинок. Він зупинився й довго дивився на нього, облизуючи губи. Устромив руку в кишеню штанів і намацав там свій єдиний десятицентовик.

— Боже! — промовив він. — Боже! — А далі, тягнучи неслухняні ноги, знову поплентався шляхом.

Він дійшов до великої ферми. Що вона має бути велика, він гадав, зважаючи па розміри будинку, па кількість

великих комор та надвірних будівель. На ганку в самій сорочці стояв гострозорий літній фермер, палячи сигару.

— Чи є у вас яка робота? — запитав Рос Шенклін.

Гострі очі ледь позирнули на нього.

— Долар на день та харч, — відказав той.

Рос Шенклін ковтнув слину і додав собі відваги.

— Я добре збиратиму виноград чи ще там що. Але чи не знайдеться у вас якої сталої роботи? Ви маєте велике ранчо. Я народився на такому ж. Я можу ходити коло коней. Я вмію правити кіньми, їздити верхи, орати, коней виїжджати, робити коло коней усе, що треба.

Фермер прицінився до Роса недовірливим поглядом.

— Щось на тебе не схоже, — зробив він висновок.

— Я знаю, що не схоже. Випробуйте мене. Оце й усе. Я доведу.

Фермер розмірковував, стурбовано поглядаючи на пасмо хмар, що в них пірнуло сонце.

— Мені потрібний погонич, тож ти матимеш добру нагоду довести. Ходи повечеряй разом з робітниками.

Голос Росові Шенкліну став хрипкий, і він насилу вимовив:

— Гаразд. Я доведу. Де у вас тут вода напитись і вмитися?